Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) 2021/2085 de instituire a întreprinderilor comune din cadrul programului Orizont Europa în ceea ce privește întreprinderea comună pentru cipuri

[COM(2022) 47 final – 2022/0033 (NLE)]

(2022/C 365/07)

Raportor: **domnul Stoyan TCHOUKANOV**

Sesizare	Consiliul, 16.3.2022
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	1.6.2022
Data adoptării în sesiunea plenară	15.6.2022
Sesiunea plenară nr.	570
Rezultatul votului (voturi pentru/ voturi împotrivă/abțineri)	207/0/5

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Semiconductorii stau la baza unor interese geopolitice puternice, oferindu-le țărilor condițiile necesare pentru a putea acționa (la nivel militar, economic și industrial) și pentru a stimula tranzițiile digitale și ecologice. Ei sunt esențiali pentru autonomia strategică și industrială.

1.2. Prin urmare, CESE împărtășește obiectivul strategic de consolidare a ecosistemului european al semiconductorilor și este de acord că Europa trebuie să atragă investiții pentru a proiecta și a produce cele mai avansate cipuri, însă este de părere că această consolidare s-ar realiza mai bine dacă cercetătorii, inginerii și forța de muncă calificată de la nivel european ar fi încurajați să rămână în Europa, printre altele, prin stimulente financiare și oportunități profesionale competitive comparativ cu ceea ce se oferă în Asia sau în SUA.

1.3. Având în vedere nevoia urgentă de a se lua măsuri, nu s-a efectuat nicio evaluare a impactului și nu a fost prevăzută nicio consultare publică online. CESE profită de această ocazie pentru a exprima o serie de preocupări cu privire la absența prevederii unei evaluări a impactului în textul propunerii. CESE înțelege că realizarea unei evaluări tehnice a impactului, cu o lungime standard, ar fi durat prea mult, având în vedere situația urgentă, însă este de părere că Comisia ar fi trebuit să ofere cel puțin o matrice inteligentă pentru simularea dinamică, pentru a-i ajuta pe colegiuitori și societatea civilă să prevadă impactul potențial al propunerii.

1.4. Preocuparea CESE cu privire la bugetul alocat întreprinderii comune pentru cipuri este întărită de absența unei evaluări a impactului, fiindcă societatea civilă nu își poate forma propria opinie privind raționamentul sau metodologia folosite de Comisie pentru a defini bugetul. Fișa financiară legislativă anexată Actului privind cipurile nu este suficientă.

1.5. Comitetul consideră că proprietatea intelectuală este un element-cheie pentru recompensarea investițiilor și a eforturilor de cercetare ale inovatorilor din UE, satisfăcând totodată nevoile promotorilor/utilizatorilor, și pentru a face posibilă realizarea unor semiconductori inovatori și crearea unui ecosistem european solid al cipurilor de ultimă generație, ce ar trebui menționat în dispozițiile propunerii, nu numai în expunerea de motive, care nu produce efecte juridice obligatorii.

1.6. Întreprinderea comună pentru cipuri își propune în special să reducă riscurile și incertitudinile pentru industrie asociate investițiilor în activitățile de cercetare și inovare și în noile tehnologii, partajând riscurile și asigurând caracterul previzibil al investițiilor. Un producător de cipuri din SUA a dezvăluit că are intenția de a investi până la 88 de miliarde USD în Europa în cadrul unei expansiuni ambițioase menite să reducă dezechilibrele la nivelul lanțului global de aprovizionare cu semiconductori, ceea ce arată că există o reacție pozitivă a investitorilor față de propunerea de Act european privind cipurile.

2. **Introducere**

2.1. Automobile, computere, telefoane inteligente, aplicații și infrastructuri pentru sănătate, energie, securitate, comunicare și automatizare industrială: în ultimele luni, numeroase sectoare au înregistrat întârzieri în livrare. Motivul este penuria de semiconductori, componentele foarte mici cu care sunt dotate dispozitivele noastre tehnologice.

2.2. Semiconductorii stau la baza unor interese geopolitice puternice, oferindu-le țărilor condițiile necesare pentru a putea acționa (la nivel militar, economic și industrial) și pentru a stimula tranzițiile digitale și ecologice. Cel mai probabil, războiul Rusiei împotriva Ucrainei va avea numeroase efecte secundare pe termen mediu și lung pentru industria semiconductorilor, o prioritate principală pentru suveranitatea digitală a UE. Producția de neon, paladiu și C_4F_6, trei materiale esențiale și care nu pot fi înlocuite pentru microcipuri, va fi afectată de această situație.

2.3. Statele Unite domină proiectarea de semiconductori și, în plus, în ianuarie 2021, Congresul SUA a aprobat Legea privind crearea de stimulente utile pentru producerea de semiconductori pentru America (Legea CHIPS). Producția asiatică este concentrată mai ales în Taiwan și oferă aproximativ 70 % din producția totală de cipuri și 90 % din cipurile cele mai avansate din punct de vedere tehnologic. Deși penuria actuală este cauzată parțial de pandemia de COVID-19, nu ar trebui ignorată importanța competiției economice dintre Washington și Beijing. Acest context al competiției economice plasează Taiwanul în fruntea acestei competiții tehnologice dintre cele două puteri.

2.4. În acest context, scopul propunerii de regulament este crearea în comun a unui ecosistem european al cipurilor de ultimă generație, inclusiv în ceea ce privește producția. Aceasta modifică propunerile actuale pentru a consolida punctele forte ale Europei și a aborda deficiențele existente, a dezvolta un ecosistem al semiconductorilor prosper și un lanț de aprovizionare rezilient, stabilind totodată măsuri de pregătire, anticipare și reacție în ceea ce privește viitoarele perturbări ale lanțului de aprovizionare.

2.5. Propunerea de *Regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului Consiliului (UE) 2021/2085 de instituire a întreprinderilor comune din cadrul programului Orizont Europa* („propunerea”) completează propunerea de Act privind cipurile. Unul dintre scopurile propunerii de Act privind cipurile este lansarea inițiativei „Cipuri pentru Europa”, menită să sprijine consolidarea capacităților la scară. Acțiunile din cadrul acestei inițiative vor fi puse în aplicare în principal prin intermediul întreprinderii comune pentru cipuri, care este de fapt întreprinderea comună „Tehnologii digitale esențiale”, modificată și redenumită.

2.6. Bugetul UE va sprijini inițiativa „Cipuri pentru Europa” cu până la 3,3 miliarde EUR în total, din care 1,65 miliarde EUR prin programul Orizont Europa și 1,65 miliarde EUR prin programul Europa Digitală. Din această sumă totală, 2,875 miliarde EUR vor fi executate prin intermediul întreprinderii comune pentru cipuri.

3. **Observații generale**

3.1. *Capitalul uman*

3.1.1. CESE constată că obiectivul nu este autosuficiența, aceasta nefiind o țintă realizabilă, din moment ce interdependențele de la nivelul lanțurilor de aprovizionare cu țările terțe rămân puternice, ci accelerarea procesului de realizare a autonomiei strategice a suveranității tehnologice și de reformare a cadrului global în materie de concurență prin consolidarea politicii industriale comune în UE.

3.1.2. CESE împărtășește obiectivul strategic de consolidare a ecosistemului european al semiconductorilor și este de acord că Europa trebuie să atragă investiții pentru a proiecta și a produce cele mai avansate cipuri, însă este de părere că această consolidare s-ar realiza mai bine dacă cercetătorii, inginerii și forța de muncă calificată de la nivel european ar fi încurajați să rămână Europa, printre altele, prin stimulente financiare și oportunități profesionale competitive comparativ cu ceea ce se oferă în Asia sau în SUA.

3.1.3. Unul dintre scopurile pachetului legislativ privind cipurile este să sprijine consolidarea capacităților la scară largă, prin investiții în cercetarea transfrontalieră, pentru a permite dezvoltarea tehnologiilor semiconductorilor de ultimă generație și de generație următoare, inclusiv punând accentul pe întreprinderile nou-înființate și pe întreprinderile în curs de extindere.

3.1.4. Propunerea pune accentul pe sprijinirea investițiilor în infrastructuri de cercetare, dezvoltare și inovare transfrontaliere și cu acces deschis, instituite în Uniunea Europeană. CESE constată că, pentru a atinge aceste obiective, UE trebuie să se poată baza pe capitalul uman, pe cercetători, aceștia fiind singurii care pot dezvolta potențialul de inovare al UE. CESE se întreabă ce măsuri concrete se iau pentru a se garanta că cercetătorii noștri nu încearcă să emigreze în afara UE și pentru a asigura rolul activ al acestora în rețeaua prevăzută de centre de competență din Europa.

3.1.5. În general, cercetătorii și tinerii ingineri au impresia că remunerația și evoluția profesională sunt mai bune în țările terțe. În acest sens, CESE solicită Comisiei să furnizeze statistici în această privință care să permită evaluarea tendințelor legate de exodul creierelor către alte centre de cercetare și competență. Un program de accelerare a procesului de recunoaștere a specialiștilor străini poate atrage resurse suplimentare pentru proiect. Într-adevăr, obiectivele propunerii vor rămâne lipsite de sens în absența cercetătorilor, a inginerilor și a unei forțe de muncă calificate, dispusă să lucreze și să rămână în UE.

3.2. *Evaluarea impactului*

3.2.1. Având în vedere nevoia urgentă de a se lua măsuri, nu s-a efectuat nicio evaluare a impactului și nu a fost prevăzută nicio consultare publică online.

3.2.2. Urgența nu poate fi negată. De la sfârșitul anului 2020, producătorii se confruntă cu o penurie de componente, în special de semiconductori. Această penurie este generată de cumularea mai multor factori:

— perioadele de limitare a mișcării persoanelor ca urmare a crizei sanitare provocate de COVID-19, care au suspendat producția, conducând la întârzieri în livrare;

— condițiile climatice: seceta severă din Taiwan a afectat semnificativ fabricarea semiconductorilor, care necesită multă apă;

— cererea crescută de echipamente electronice (computere etc.);

— creșterea pieței vehiculelor electrice;

— interesul tot mai mare pentru mineritul de criptomonede, care necesită procesoare grafice compuse din semiconductori;

— introducerea 5G, care necesită semiconductori în echipamentele periferice;

— automatizarea fabricilor, în cadrul proiectelor industriei 4.0, care folosesc semiconductori.

3.2.3. CESE consideră că urgența nu este singura problemă; problema este că 70 % din semiconductori sunt fabricați de TSMC și de Samsung Electronics. Confruntându-se cu o cerere mare, aceste firme trebuie să acorde prioritate anumitor clienți, iar construcția unei noi fabrici de producție durează între doi și trei ani ([1]).

3.2.4. CESE profită de această ocazie pentru a exprima o serie de preocupări cu privire la absența prevederii unei evaluări a impactului în textul propunerii. În aprilie 2021, Comisia Europeană și-a lansat Agenda pentru o mai bună legiferare, în vederea unirii forțelor pentru îmbunătățirea legislației ([2]). Aceasta introduce principiul numărului constant, care va deveni o axă esențială a politicii UE începând cu 2022.

3.2.5. CESE înțelege că realizarea unei evaluări tehnice a impactului, cu o lungime standard, ar fi durat prea mult, având în vedere situația urgentă, și ar fi fost inutilă în practică, însă este de părere că Comisia ar fi trebuit să ofere cel puțin o matrice inteligentă pentru simularea dinamică, pentru a-i ajuta pe colegiuitori și societatea civilă să prevadă impactul potențial al propunerii.

3.2.6. Lipsa unei evaluări a impactului are o consecință negativă asupra posibilității CESE de a-și forma propria opinie privind raționamentul și metodologia folosite de Comisie pentru a defini bugetul întreprinderii comune pentru cipuri. Fișa financiară legislativă anexată Actului privind cipurile nu este nici ea suficientă. Societatea civilă trebuie să știe precis și concret de unde provine și unde ajunge finanțarea.

([1]) Journal du Net. 2/11/2021.

([2]) Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, *O mai bună legiferare: unirea forțelor pentru îmbunătățirea legislației*, COM(2021) 219 final.

3.3. *Proprietatea intelectuală*

3.3.1. Termenul „proprietate intelectuală” (PI) este periculos de vast. În sensul cel mai general, el se referă la cunoștințele de orice tip deținute de cineva. Un exemplu în acest sens sunt brevetele. Brevetul confirmă proprietatea cunoștințelor și conține termenii privind protecția acestora.

3.3.2. Totuși, în industria semiconductorilor, termenul este înțeles în general ca referindu-se la o unitate de proiectare sau de verificare preambalată și disponibilă pentru acordarea de licențe. În general, PI pentru semiconductori (PIS) și PI pentru proiectare (PIP) înseamnă același lucru și deseori sunt numite pur și simplu PI, blocuri de PI sau nuclee de PI. Termenul se referă la o porțiune din proiectare, precum procesorul, care a fost verificată în prealabil și poate fi inclusă în proiectarea altcuiva.

3.3.3. În practică, efortul juridic și managerial necesar pentru negocierea licențelor depășește deseori beneficiile acordării de licențe pentru proiectările cu PI. Prin urmare, firmele producătoare de semiconductori și-au folosit frecvent PI sub formă de brevete. Portofoliile extinse de brevete pot fi folosite atât pentru a limita concurența, cât și pentru a le îmbunătăți poziția concurențială prin acordarea încrucișată de licențe.

3.3.4. Expunerea de motive a propunerii face referire la „comunitățile de utilizatori (…) de proprietate intelectuală (PI)”, menționează utilizatorii de PI, dar nu conține dispoziții privind titularul de drepturi de PI. Apoi, aceasta precizează că „[c]entrele de competență vor facilita accesul deschis, transparent și nediscriminatoriu la infrastructura de proiectare și la liniile-pilot, precum și utilizarea lor în mod eficient”.

3.3.5. Prin urmare, CESE se întreabă dacă „accesul nediscriminatoriu” se referă la abordarea privind acordarea de licențe pentru brevete esențiale în condiții echitabile, rezonabile și nediscriminatorii. În caz afirmativ, propunerea ar trebui să garanteze o abordare echilibrată și pragmatică în ceea ce privește acordarea de licențe în condiții echitabile, rezonabile și nediscriminatorii, una care să se axeze pe o transparență sporită și pe găsirea unui numitor comun care să îi recompenseze în mod adecvat pe inovatorii din UE, satisfăcând totodată nevoile promotorilor/utilizatorilor și permițând inovarea.

3.3.6. Nu în ultimul rând, CESE consideră că PI reprezintă un element esențial pentru atingerea obiectivelor propunerii, astfel încât aceasta ar trebui să fie menționată în mod explicit în dispozițiile din propunere, și nu numai în expunerea de motive, care nu produce efecte juridice obligatorii.

Bruxelles, 15 iunie 2022.

Președinta
Comitetului Economic și Social European
Christa SCHWENG